

Startnotitie beleidsplan kapitaalgoederen

Gemeente Dantumadiel

2027 t/m 2030

28 mei 2025

Colofon

Opstellers: Hindri Hummel m.m.v. Jan Jelle Jongsma
Versie: 1.0
Datum: 28-05-2025
Zaaknummer: 2025-130073

Vastgesteld

Door: Wethouder Kees Wielstra
Datum: juni 2025
Paraaf:

Met deze kaderstellende startnotitie wordt een beleidsproces in kaart gebracht waarbij de betrokkenheid van de raad gewenst is. Doel van deze startnotitie is om de verwachtingen van raad, college en betrokkenen te stroomlijnen en tijdens het proces hier grip op te kunnen houden. De raad stelt de startnotitie vast om daarmee invulling te geven aan het eigenaarschap van de raad voor het proces en de kaderstellende rol van de raad daarin.

Gemeente Dantumadiel
Postbus 22
9104 ZG Damwâld
Telefoon: (0511) 717 000
Email: info@dantumadiel.fr
Website: www.dantumadiel.fr

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	4
1.1	Algemeen	4
1.2	Waarom een beleidsplan kapitaalgoederen?.....	4
2.	Aansluiting op (strategische) doelen	5
3.	Uitgangspunten / kaders.....	5
3.1	Wet- en regelgeving.....	5
3.2	Ambities en prioriteiten	5
4.	Effecten, doelen en resultaten van het proces	7
5.	Aanpak, reikwijdte en afbakening	7
6.	Betrokkenheid raad	7
7.	Betrokkenheid inwoners	7
8.	Tijdsplanning	8
	Bijlage 1 – Onderverdeling Kapitaalgoederen.....	9

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Zodra je je voordeur uitstapt, kom je in de openbare ruimte! Dit is de directe leefomgeving van onze inwoners, ondernemers en bezoekers en is als zodanig maatschappelijk belangrijk. Daar moeten we goed op passen. De gemeente is verantwoordelijk voor haar bezittingen en heeft een zorgplicht om goed op haar kapitaalgoederen te passen. De kapitaalgoederen bestaan uit groen, wegen, kunstwerken, water en gebouwen die in beheer zijn bij de gemeente. Het beleid op het gebied van riolering wordt vastgelegd in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Riolering maakt geen onderdeel uit van dit beleidsplan.

1.2 Waarom een beleidsplan kapitaalgoederen?

De doelstelling van een beleidsplan Kapitaalgoederen is om grip te houden op en sturing te bieden aan de objecten die de kwaliteit van de leefomgeving bepalen voor de komende beleidsperiode. Het beleidsplan kapitaalgoederen geeft inzicht in de scenario's op basis van verschillende ambitieniveaus. Bij de na te streven onderhoudskwaliteit en de bijbehorende kosten wordt een inschatting gegeven van consequenties en risico's, zowel op de buitenruimte/voor de gebruiker, als financieel. Immers, hoe lager het ambitieniveau hoe lager de kosten, maar des te groter de negatieve effecten op de verzorgende staat en/of des te groter de (veiligheids)risico's voor de gebruikers zijn.

Daarmee wordt aantoonbaarheid en herleidbaarheid van beleid, kosten en effectiviteit in relatie tot de doelen geborgd. Het beleidsplan Kapitaalgoederen in combinatie met de vervolgstappen en meetmomenten, maakt aantoonbaar en herleidbaar dat het onderhoud van de kapitaalgoederen op een effectieve en doelmatige wijze wordt uitgevoerd, waarmee invulling wordt gegeven aan de leefbaarheid in de dorpen.

De gemeente Dantumadiel heeft op dit moment beleid op het beheren van de kapitaalgoederen. Het huidige beleid is vastgesteld in 2021 voor de periode 2022 – 2026. In 2026 zal een nieuw beleidsplan vastgesteld worden voor de periode 2027 – 2030.

De provincie, die de gemeentelijke begroting controleert, zal er op toezien dat het beleid op het gebied van kapitaalgoederenbeheer, actueel is en de benodigde financiële middelen in de begroting zijn opgenomen.

In maart 2026 is de gemeenteraadverkiezing. Het nieuwe beleidsplan kapitaalgoederen zal aan de nieuwe raad eind 2026 voorgelegd worden voor besluitvorming. Wel zullen bij de perspectief nota (begrotingsjaar 2027) de kosten voor het niveau Basis meerjarig in beeld worden gebracht zodat het financieel perspectief voor de kapitaalgoederen bij het opstellen van de perspectiefnota in beeld is.

In deze startnotitie zal het proces worden beschreven om te komen tot een nieuw beleidsplan en welke beleidsthema's er worden opgenomen in het nieuwe plan. De raad zal gevraagd worden om deze startnotitie vast te stellen.

2. Aansluiting op (strategische) doelen

In het raadsakkoord 2022-2026 staat het volgende vermeld over het onderhouden van de openbare ruimte:

We willen investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte met aandacht voor goede bereikbaarheid, een kwaliteitsverbetering van het fietsnetwerk (recreatief en woon-werk) en oog voor (minder valide) voetgangers en fietsers. Er wordt een inhaalslag gemaakt met het uitvoeren van het onderhoudsplan wegen en trottoirs waar veiligheid in gevaar komt. Binnen de gemeente wordt gewerkt aan meer duidelijkheid en eenheid in bebording en markering op doorgaande wegen.

Externe ontwikkelingen of nieuwe kaders kunnen een rol spelen op de onderhoudsstrategie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan prijsstijgingen en het toepassen van zo mogelijk circulaire/duurzame producten. Deze ontwikkelingen zullen meegenomen moeten worden in de gehanteerde eenheidsprijzen voor de doorrekening van de scenario's.

Wat zeker is én uitgangspunt bij het opstellen van dit beleid: iedere gebruiker wil in enige mate veiligheid (fysiek: geen uitstekende delen, geen gevaarlijke situaties door overhangend groen of kuilen en gaten in wegen), leefbaarheid (sociale veiligheid, doordat er bijvoorbeeld verlichting aanwezig is, geen enge bosjes, et cetera: het is prettig wonen) en belevingskwaliteit (mooi en schoon) ervaren in de openbare ruimte. Daarnaast is het van belang dat de kapitaalgoederen voldoende worden beheerd om onder meer kapitaalvernietiging te voorkomen. Dit is een toetscriterium van de provincie in haar toezichhoudende rol. Als onderdeel van de begroting is er dan ook sprake van een verplichte opname van de paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen'.

3. Uitgangspunten / kaders

3.1 Wet- en regelgeving

Bij het beheren van de openbare ruimte speelt wet- en regelgeving een belangrijke rol. Deze wet- en regelgeving geeft niet alleen een richting of wettelijke plicht aan voor de mate van kwaliteit van de inrichting en/of van de instandhouding maar geeft ook aan op welke wijze de uitvoering van de inrichting of het beheer en onderhoud moet plaatsvinden. Hieronder de meest relevante wet- en regelgeving op het gebied van beheren van de openbare ruimte:

- Wegenwet
- Waterwet
- Wet natuurbescherming
- Zorgplicht ten aanzien van bomen
- Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen
- Burgerlijk wetboek

3.2 Ambities en prioriteiten

Op basis van de visie en de ambitie van de gemeente Dantumadiel op het gebied van kapitaalgoederen zullen de onderstaande beleidsthema's uitgewerkt worden. Met het beleidsplan kan de raad een keuze maken welke ambitie en prioriteit de raad geeft aan de volgende thema's:

- Duurzaamheid
- Veiligheid
- Gebiedsdifferentiatie
- Bereikbaarheid voor mindervaliden
- Klimaatadaptatie
- Asset Management

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een breed begrip. In het kader van kapitaalgoederenbeheer wordt bij duurzaamheid gekeken naar duurzame oplossingen die met name voor de lange termijn minder onderhoud vergen en daardoor een lagere exploitatielast hebben. Een voorbeeld hiervan is het toepassen van een betonverharding of het toepassen van natuurvriendelijke oevers in plaats van damwanden. Het overstappen naar duurzamere oplossingen vragen in de meeste gevallen wel een hogere investering.

Veiligheid

Dit beleidsthema is te omschrijven als “de mate waarin ongevallen, met persoonlijk letsel en/of materiële schade worden voorkomen”. Dit is ook het thema dat de grootste koppeling heeft met het technische onderhoud. Bij een hoog onderhoudsniveau is de kans op een onveilige situatie vanwege het onderhoud nihil. Echter het onderhouden van de openbare ruimte op een hoog onderhoudsniveau resulteert in hoge onderhoudskosten. Daarnaast is de kans op schade in de ene situatie hoger dan in de andere situatie. Er kunnen, op basis van het risico, keuzes gemaakt worden om in de ene situatie voor een lager niveau te kiezen dan in een andere situatie.

Naast het onderhoudsniveau is ook de inrichting van de openbare ruimte bepalend voor de mate van veiligheid.

Gebiedsdifferentiatie

Gebiedsdifferentiatie in de openbare ruimte betekent dat verschillende gebieden binnen een gemeentelijk gebied een andere kwaliteit en/of intensiteit van beheer en onderhoud krijgen, afhankelijk van hun functie en gebruik. Dit wordt vaak gebruikt om kosten te optimaliseren en een hogere kwaliteit te garanderen in gebieden waar veel mensen komen, zoals het winkelgebied.

De openbare ruimte is op te delen in de volgende gebieden:

- Winkelgebied
- Bedrijventerreinen
- Recreatieve gebieden
- Buitengebied
- Woonkernen
- Ontsluitingswegen
- Doodlopende wegen

De raad bepaalt welke gebieden welk kwaliteit moeten hebben en hoe het beheer en onderhoud uitgevoerd gaat worden, bijvoorbeeld door het hanteren van onderhoudsniveaus van A+, A, B of C in een bepaald gebied. Het huidige niveau is Basis (B) voor alle gebieden.

Note: Een lager onderhoudsniveau dan Basis zal resulteren in meer klachten en schadeclaims. Tevens is het onderhouden op niveau laag (C), technisch gezien, niet raadzaam en dat het meanderend beleid (om de paar jaar wisselen van laag naar basis naar laag) het kapitaalgoed op de lange termijn ook niet ten goede komt, zowel technisch als financieel.

Bereikbaarheid voor mindervaliden

Bereikbaarheid voor mensen met een beperking is van groot belang voor het kunnen meedoen in de samenleving. Dit omvat onder andere fysieke toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimtes en de toegankelijkheid van openbaar vervoer en diensten. De wijze waarop de openbare ruimte is ingericht en de mate van onderhoud zijn bepalend voor de bereikbaarheid voor minder validen. Met het beleidsplan kapitaalgoederen kan de raad keuzes maken in het onderhoudsniveau in specifieke gebieden die belangrijk zijn voor minder validen.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat en de schadelijke gevolgen ervan probeert te beperken. De ontwerp omgevingsvisie geeft in hoofdlijnen aan dat 'we een klimaatrobuuste gemeente willen worden'. En dat we rekening houden met de verandering van het klimaat bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, bij het opknappen van bestaande wijken, bij vervanging van riolering en wegenonderhoud. En dat we zoeken naar alternatieven voor waterberging (minder regenwater in het riool) en zorgen voor meer groen en vermindering van het verhard oppervlak. De mate van ambitie die we ons opleggen is van invloed op het beheren van de openbare ruimte. Wanneer er meer groen in de openbare ruimte komt, zal het onderhoud hier op afgestemd moeten worden.

Asset Management

Door alle beleidsthema's uit te werken ontstaat er een visie over hoe het onderhoud of vervanging wordt geprioriteerd, welke risico's zijn aanvaardbaar en welke prestaties worden verwacht? Asset Management is het managen hiervan, met als kader een beleidsplan Kapitaalgoederen.

4. Effecten, doelen en resultaten van het proces

Dit proces moet resulteren in een advies van het college aan de raad over het beheren van de kapitaalgoederen. In dit beleidsplan worden de door de raad vastgestelde kaders opgenomen.

Het beleidsplan kapitaalgoederen vormt de kapstok voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en is daarmee kaderstellend voor de uitvoering in 2027 tot en met 2030. Dit strategische kader wordt vastgesteld door de raad.

Vervolgens wordt het kader uitgewerkt in beheer- en uitvoeringsplannen per onderhoudsdiscipline (wegen, groen, etc.). Hierin wordt vastgelegd welke beheeractiviteiten worden uitgevoerd om te (blijven) voldoen aan het vastgestelde kader. De beheer- en uitvoeringsplannen worden vastgesteld door het college.

5. Aanpak, reikwijdte en afbakening

De kapitaalgoederen bestaan uit groen, wegen, kunstwerken, water en gebouwen die in beheer zijn bij de gemeente. Het beleid op het gebied van riolering wordt vastgelegd in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Riolering maakt daarom geen onderdeel uit van het beleidsplan kapitaalgoederen. Wel zullen de onderhoudsplanningen integraal benaderd worden zodat er werk met werk is te maken.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de verschillende kapitaalgoederen met de onderverdeling.

6. Betrokkenheid raad

Om het beleidsplan op te kunnen stellen is het nodig om input te krijgen van de raad. Wat vindt de raad belangrijk bij het beheren van de kapitaalgoederen? Middels een tweetal raadssessies wordt de raad gevraagd om richting te geven aan de verschillende beleidsthema's en onderhoudsniveaus. Deze input wordt verwerkt in het beleidsplan.

7. Betrokkenheid inwoners

Zoals al in de inleiding gesteld; zodra je je voordeur uitstapt, kom je in de openbare ruimte. Dit is de directe leefomgeving van onze inwoners, ondernemers en bezoekers en is als zodanig maatschappelijk belangrijk. Het is daarom belangrijk om te weten wat onze inwoners vinden van het beheren van de openbare ruimte. Dit kan op de volgende manieren opgehaald worden:

Fixi meldingen

Wanneer inwoners opmerkingen hebben over de openbare ruimte, dan kunnen ze dit melden bij de gemeente via de Fixi app. Een melding kan gezien worden als een gratis advies. Deze meldingen geven namelijk een goed beeld van hoe onze inwoners het onderhoud van de gemeente ervaren.

Dorpsbelangen

Dorpsbelangen vertegenwoordigen de inwoners van hun dorp en hebben een goed beeld van hoe inwoners de openbare ruimte ervaren. De dorpsbelangen zullen daarom benaderd worden en gevraagd worden hoe ze het onderhoud aan de openbare ruimte ervaren. Wat vinden ze belangrijk en wanneer er minder te besteden is, waar mag als eerste op bezuinigd worden en waar mag er niet of minder op bezuinigd worden.

Inwoners

Om de menig te horen van de inwoners zal er een enquête uitgezet worden. In deze enquête worden gerichte vragen opgenomen over hoe de inwoners het onderhoud aan de openbare ruimte ervaren. Wat kan beter en waar kan het wat minder. Tevens kan er een digitale peiling/poll uitgezet worden.

8. Tijdsplanning

In de tabel hieronder is de tijdsplanning opgenomen.

#	Acties	Planning
1.	Het college stelt een startnotitie op en stuurt deze ter besluitvorming naar de raad. De raad kan de startnotitie bespreken en eventueel aanvullende kaders en / of wensen meegeven voor het uitwerken van het beleidsplan kapitaalgoederen	Juni 2025
2.	De verschillende beleidsthema's worden uitgewerkt. Er wordt input opgehaald bij de dorpsbelangen/inwoners.	Januari 2026
3.	Eerste doorrekening van alle kapitaalgoederen op het niveau Basis ten behoeve van de perspectief nota.	April 2026
4.	In een eerste raadsessie worden de beleidsthema's besproken.	April 2026
5.	In een tweede raadsessie worden de onderhoudsniveau 's per deelgebied besproken.	Juni 2026
6.	Het beleidsplan kapitaalgoederen wordt in concept opgesteld op basis van alle input.	Juni – September 2026
7.	Het college stuurt het beleidsplan kapitaalgoederen ter besluitvorming naar de raad.	Oktober 2026

Bijlage 1 – Onderverdeling Kapitaalgoederen

In de tabel hieronder de verschillende kapitaalgoederen met de onderverdeling. Deze opdeling is gemaakt op basis van organisatorische indeling.

Groen	Bomen
	Speelplaatsen
	Sportvelden
	Natuurlijke beplanting
	Heesters
	Cultuurbeplanting
	Gras
Wegen	Verhardingen (asfalt, bestrating en beton)
	Half verhardingen
	Straatverlichting
	Verkeersborden
	Straatnaamborden
	Komborden
	(Recreatieve) bewegwijzeringsborden
	Straatmeubilair (verkeer)
	(Zit)banken
	Prullenbakken
	poorten en hekwerken
Gebouwen	Gemeentelijke organisatie
	Sportaccommodaties
	Museale gebouwen
	Verhuur
	Overige gebouwen
	Leegstaand / ontwikkeling / sloop
Kunstwerken	Vaste bruggen
	Tunnels
	Duikers
	Damwanden / beschoeiingen
	Sluis
	Veeroosters
	Steigers
	Kunstobjecten
Water (hekkelen en baggeren)	Schouwsloten
	Vijvers
	Recreatief water